Obsah

O autorech ... 3
Poděkování ... 3
Úvodem ... 5
1 Vývoj a stav vzdělávání v etice v České republice v komparaci se Spolkovou republikou Německo a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska – možnosti rozvoje výchovy a vzdělávání v oblasti etiky ... 13
1.1 Vývoj výchovy a vzdělávání v oblasti etiky v České republice ... 13
1.2 Současné směřování výchovy a vzdělávání v oblasti etiky v České republice ... 16
1.3 Etika v kurikulárních dokumentech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska ... 20
1.4 Etika v kurikulárních dokumentech Spolkové republiky Německo ... 25
1.5 Srovnání zkoumaných programů SRN, v nichž se věnuje prostor etice – vzdělávání v oblasti etiky ... 30
1.6 Hodnoty v rámcových programech k výuce etiky ... 33
1.7 Metody v rámcových programech k výuce etiky ... 36
1.8 Etická výchova jako příspěvek ke zralé občanské společnosti a lidskosti ... 37
2 Teologickoetická reiterace lidských práv ... 41
2.1 Lidská důstojnost: fundament lidských práv, právní a etický princip, základní právo, nejvyšší ústavní hodnota ... 41
2.1.1 Společná, nejvyšší lidskoprávní hodnota ... 41
2.1.2 Základ nedílných lidských práv ... 42
2.1.3 Individualita i sociabilita ... 43
2.1.4 Dvojí charakter: základ práv i základní právo ... 44
2.1.5 Fundamentální právo na uznání, hodnotu, respekt a úctu ... 45
2.1.6 Nejvyšší a nejobecnější účel práva ... 46
2.1.7 Součást lidství a báze výkladu základních práv ... 46
2.1.8 Hlavní kontexty užívání lidské důstojnosti v judikatuře ústavních soudů ... 47
2.1.9 Nejbližší zóny ... 48
2.1.10 Nezúčtovatelná rovná důstojnost: morální přednost před společností a státem ... 49
2.1.11 Nedotknutelná? ... 49
2.1.12 Nezcizitelná obrana vůči veřejné moci i ochrana před druhými ... 50
2.1.13 Bez omezení a zvažování ... 50
2.1.14 Redukcionistická a ne-redukcionistická pozice ... 51
2.1.15 Univerzální, otevřené pojetí člověka: prostor pro příspěvek etického a spirituálního dědictví ... 52
2.1.16 Kategorický imperativ Immanuela Kanta jako odůvodnění a výklad ... 52
2.1.17 Zákaz úplné instrumentalizace. Vždy kvalita subjektu. Bezpodmínečná úcta k životu ... 54
2.1.18 Morální sebezákonodárství ... 54
2.1.19 Hranice kategorických práv a povinností ... 56
2.1.20 Kritérium morality ... 57
2.1.21 Obsahové prvky pojmu lidské důstojnosti: ve shrnutí ... 58
2.1.22 Podmínky garantující sociálně-biologickou existenci ... 58
2.1.23 Podmínky garantující subjekt ... 59
2.1.24 Podmínky garantující příležitosti ... 59
2.1.25 Příklad: důstojnost, autonomie a sociální inkluze osob s postižením ... 60
2.1.26 Modifikovaná teorie uznání: zásadní pozice inherentního sociálního statusu ... 61

2.2 Modifikovaná teorie uznání v horizontu důstojnosti na základě stvoření a ospravedlnění 62
2.2.1 Imago Dei: co a kdo je člověk? 62
2.2.2 Imago Dei: předpoklad i imperativ mravnosti a spirituality 63
2.2.3 Zodpovědné zpřítomňování a spravování 64
2.2.4 Bezprostřední vztah, univerzalizace a rovnost 65
2.2.5 Plné lidství a jeho zodpovědná praxe 66
2.2.6 Pověření k osvobozujícímu působení, odraz božských práv a univerzální koncept proti ponižování 68
2.2.7 Způsobilost zodpovědně a nápodobně rozlišovat, smýšlet, rozhodovat a jednat 69
2.2.8 Imago Christi: vrcholný příklad imago Dei 70
2.2.9 Stvořitelský dar i tvůrčí úkol 70
2.2.10 Důstojnost a za důstojnost z ospravedlnění 71
2.2.11 Nezcizitelná důstojnost s eschatologickým přesahem a opcí pro oběti bezpráví 72
2.3 Právo na život 73
2.3.1 Nepřípustné zvažování života proti životu. Souvislost s lidskou důstojností 75
2.3.2 Příklady preventivního opatření k ochraně života jedince a společnosti: tzv. „Osman test" a Kontrová vs. Slovensko 77
2.3.3 Problematické oblasti obsahu a rozsahu 77
2.3.4 Otázky spojené s koncem lidského života 78
2.3.5 Případ paní Pretty 79
2.3.6 Ochrana života i právo na sebeurčení 80
2.3.7 Etickoprávní rozhodování na konci lidského života 81
2.3.8 Případ paní K. u Spolkového soudního dvora 82
2.3.9 „(Přímá) Aktivní" a „pasivní", „přímá" a „nepřímá (aktivní)", „pomalá" eutanázie? 85
2.3.10 Neeskalování či ukončení marné nebo neúčelné léčby místo „pasivní eutanázie" 86
2.3.11 Tišení bolesti a paliativní sedace místo „nepřímé eutanázie": na příkladu Lambert vs. Francie 88
2.3.12 Paliativní péče jako naplnění práva na lidsky důstojné doprovázení nevyléčitelně nemocných, umírajících, jejich blízkých a pozůstalých 91
2.3.13 Funkce ochrany i statusu lidské důstojnosti a právo na život 93
2.3.14 Ochrana fundamentálního dobra lidského života v kontextu přikázání lásky 95
2.3.15 Antiteze Magny charty křesťanské mravnosti 97
2.3.16 Zákaz zabít nevinný život a ochrana s rozvojem života 100
2.3.17 Náklonnost, soucítění, solidarita a opce pro lidi v nouzi 101
2.3.18 Přikázání lásky 103
2.3.19 Propojenost vztahů v přikázání lásky 104
2.3.20 Primát ctnosti lásky: láska jako základní tón křesťanské mravnosti 105
2.3.21 Pokorná naděje věčného života 106
2.4 Etický a lidskoprávní princip i ctnost spravedlnost 107
2.4.1 Klasické dělení spravedlnosti: iustitia legalis, commutativa, distributiva 107
2.4.2 Sociální spravedlnost 109
2.4.3 „Blahoslavení, kteří hladoví a žízní po dobrém/pravém životě (před Stvořitelem Bohem)/spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni" (Mt 5,6) 110
2.4.4 Spravedlnost, láska, solidarita: ctnosti, principy, závazky 112
2.5 Etický a lidskoprávní princip i ctnost solidarita 113
2.5.1 Postoj a princip solidarity jako konkretizace univerzální lidské důstojnosti 114
2.5.2 Spojenectví con- a pro-solidarity jako cesta k větší spravedlnosti 115
2.5.3 Prenormativní postoj, normativní a anamnetická solidarita 116
2.5.4 Povinnosti solidarity a spravedlnosti 117
2.5.5 Univerzální závazek k solidaritě a spravedlivému uspořádání 118

2.6 Právo na práci, svobodnou volbu zaměstnání, spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky 120
2.6.1 Negativní povinnost neomezovat a aktivní povinnost politiky zaměstnanosti .122
2.6.2 Úzká spojitost s lidskou důstojností a právem na život 123
2.6.3 Morální právo na práci a humánní pracovní podmínky 125
2.6.4 Příklad reiterace na lidskoprávní profesi sociální práce 126
2.6.5 Nedílná lidskoprávní báze 127
2.6.6 Součást etiky a étosu, odůvodnění a motivace 127
2.6.7 Cíle, stanoviska k sociálním otázkám a vzdělávání 128
2.6.8 Ke kořenům a spravedlivějšímu světu 128
2.6.9 Základ v lidské důstojnosti 128
2.6.10 Metanoia a ospravedlnění skrze víru 129
2.6.11 Sociální vina a spravedlnost 129
2.6.12 Naděje 129
2.6.13 Výstup ilustrativní reiterace 130
2.6.14 Pojem spiritualita práce 130
2.6.15 Lidská práce z hlediska subjektu a objektu 130
2.6.16 Poslední smysl a cíl stvoření, exodu a lidské existence 132
2.7 Krátké představení na závěr I.: disciplína Teologická (křesťanská) etika 133
2.8 Krátké představení na závěr II.: lidská práva jakou součást teologickoetické argumentace 135
2.8.1 Vymezení lidských práv 135
2.8.2 Morální východisko a požadavky, věcný původ, kritický stimul změny 137
2.8.3 Partikulární morálky a univerzalita lidských práv 138
2.8.4 Příklady církevních stanovisek, jejich pastorační apel a přínos 139
2.8.5 Důstojnost s právy s povinnostmi a se vztahem k spirituálním hodnotám 140
2.8.6 Výraz evangelia a společné dobro všech lidí 140
2.8.7 Součást pastoračního působení: křesťanský základ a obžaloba porušování ..141
2.8.8 Orientace pro svědomí 142
2.8.9 Vztah obdoby a rozdílnosti s obsahy a zkušenostmi křesťanského spirituálního a mravního dědictví 143
2.9 Lidskoprávní vzdělávání 144
2.9.1 Společný nejvyšší vzdělávací cíl 144
2.9.2 Znalosti, dovednosti, etická měřítka, postoje, jednání 145
Seznam literatury 149
Seznam zkratek 159
Abstrakt 161
Abstract 162
Výtahy z oponentských posudků 163